

Fakultetsbiblioteket – Om bøger, biblioteker og teologer anno 2018

Af sektionsleder, informationsspecialist Minna Giesel

Da jeg som nyansat leder af Det Teologiske Fakultetsbibliotek 1. september 2017 trådte ind ad dørene, følte jeg mig ikke så ny, som jeg har gjort i tidligere jobskift. Jeg

har nemlig tilbage i 2008-2012 været ansat på selvsamme fakultet som informationsspecialist. I præcis 5 år har jeg været væk. I mellemtiden har jeg været ude i den kommunale sektor, hvor jeg har drevet og udviklet folkebiblioteker i Tårnby Kommune. Jeg vil med denne artikel give et indblik i, hvordan bibliotekslandet ligger på Det Teologiske Fakultet, og hvilken verden jeg træder ind i.

Min gode kollega Henrik Laursen, som har været fakultetsbibliotekar i snart 10 år, er gået på arbejdsmæssig nedtrapning og stopper arbejdslivet til april 2018. Det er således hans rolle, jeg har overtaget. I min ansættelse medfølger en forpligtelse over for Københavns Universitetsbibliotek (KUB), hvor jeg sideløbende med mit arbejde på Det Teologiske Fakultet har

opgaver, som ikke relaterer sig specielt til teologi.

Koblingen til KUB er ikke kun en opgave for mig. Både forskere og studerende på Det Teologiske Fakultet kan med rette betragte det lokale bibliotek på fakultetet som en del af KUB. KUB løser mange opgaver for os, og vi er tydeligvis en del af den store maskine. Nok er vi to bibliotekarer på fakultet, men vi har mange kollegaer, som man ikke ser til dagligt. Så hvad er status på KUB for tiden?

Udviklingen i KUB og på Det Kongelige Bibliotek som helhed er gået stærkt de sidste par år. Fusion på fusion gør KUB til en mastodont på universitetsbiblioteksområdet. KUB omfatter nu, ud over betjeningen af Københavns Universitet, både biblioteket på Roskilde Universitet og IT Universitetet. KUB er også Det Administrative Bibliotek og Kvinfo. Sideløbende er Det Kongelige Bibliotek fusioneret med Statsbiblioteket, som servicerer Aarhus Universitet, så kompleksiteten i organisationen er stor og forandringerne mange.

Lidt mere lokalt kan vi, som det nyeste

i biblioteksudviklingen, se, at vores naboer, institutbibliotekerne på Det Humanistiske Fakultet, overgår til det Kongelige Bibliotek. Hvor og hvordan deres fysiske bogsamlinger ender, er endnu uvist. Det er således de færreste ansatte i KUB, som er ansat på universitetet, som vi er på Det Teologiske Fakultet.

Fokus i vores arbejde er bogsamlingen. Men lad mig først nævne et par områder, der omkranser arbejdet med samlingen. Fokus på forskerne og fokus på de studerende er områder, hvor vi er i fuldt sving, men hvor jeg også ser potentiale for udvikling.

Forskerservice

Der er mange ting, man som forsker skal overveje, når man planlægger sine udgivelser, og når man – som det kræves af forskere ved danske universiteter – skal registrere dem elektronisk til brug for dokumentation af universitetets arbejde. Her skal man kunne hente hjælp og viden på biblioteket. Det kalder vi forskerservice.

Open Access, det vil sige: at publikationer er frit tilgængelige digitalt, er et nyt og også komplekst område. Der er mange forskellige typer open access, alle med forskellige rettigheder og forskellige regler for, hvilken version af en publikation, man må tilgængeliggøre forskellige steder. Forskere vil stå i en situation, hvor publiceringsstrategien nøje skal overvejes. Der kan af bevillingsgiveren være krav til Open Access-publicering og et samtidigt ønske eller krav om publicering i prestigefyldte tidsskrifter eller på forlag som rangerer højt, men ikke nødvendigvis udgiver open access.

I Danmark måler man den offentlige forskningsproduktion ved hjælp af den såkaldte Bibliometriske ForskningsIndikator, BFI. Her findes en af nøglerne for fordeling af økonomiske basismidler på universiteterne. Der er bestemte kriterier at opfylde. BFI spiller en vigtig rolle for hele publiceringslandskabet

Et andet, lidt nyere område, er data-management. Her handler det om selve datamaterialet, der ligger til grund for forskningen. Et aspekt ved datamanagement er metadata om datamaterialet. Her vil forskere også kunne komme ud for at møde dokumentationskrav om at registrere, hvor og hvordan data er opbevaret. Et andet aspekt er opbevaringen af selve datamaterialet. Det er et område i udvikling, og det giver potentielt flere systemer at forholde sig til.

Udviklingen af mange af disse områder foregår overordnet, enten på universitetsniveau eller på landsplan, og der har vi gode kollegaer i KUB, som arbejder for de bedste løsninger. På lokalt fakultetsplan skal vi som bibliotek være opmærksomme på gældende retningslinjer og regler og samtidig repræsentere og varetage hensynet til det teologiske fagområde.

Forskerservice dækker også over andre emner såsom ophavsret, brug af referencenhåndteringssystemer og forsknings-impactanalyser. Der er i dag mange af den slags ydre faktorer, forskerne skal forholde sig til, og her ser jeg bibliotekarerne som administrative kollegaer, der kan hjælpe.

Undervisningsunderstøttelse

Underviserne kan i samarbejde med biblioteket med få eller mange, store eller

små virkemidler meget reelt bidrage til at *gøre det lettere at studere*. Biblioteksundervisning kan foregå på mange andre måder end traditionel demonstration og oplæg for et samlet hold eller årgang. De digitale muligheder for at producere forskellige typer læringsobjekter, fx informationssøgning, ressourceoversigter, små tips eller kildehenvisninger, er mange. Man kan fx bruge de eksisterende undervisningssystemer, hvor underviserne har dialogen med de studerende om faget, og tilføje information, opgaver eller på andre måder sætte fokus på de undervisningsunderstøttende emner, som biblioteket kan bidrage med.

Den stolte samling

Det er klart, at litteraturen og samlingerne fortsat er en stor del af det, vi kalder bibliotek. Om de så er fysiske eller digitale, så er hele arbejdet med at stille informationsbærende kilder til rådighed for studerende og forskere den opgave, som fylder og skal fylde mest i biblioteket.

Den fysiske samling. Ja vi har den stadig, stolt står bøgerne rundt på fakultetets gange eller i kælderlokalerne, som er lige under os. Tæt på os vel at mærke, for det havde en høj prioritet ved udflytningen til Søndre Campus at få bogsamlingen med. Der blev ryddet op i samlingen forud for flytningen, men historien i det ganske biblioteks- og universitetsland er i dag, at "Teologerne fik lov at få deres bøger med." Det kan vi godt være tilfredse med. Det er et privilegium.

Men samlingen vokser ikke med samme hast, som den har gjort tidligere. Vi køber nemlig kun trykte bøger, hvis de ikke findes som e-bøger, eller hvis der er særlige årsager til, at det bedst giver

mening med en trykt bog. Det er et vilkår, der betyder, at brugen af samlingen ændrer sig.

Den digitale samling

Her er et område, der har udviklet sig drastisk i de seneste fem år. E-bøgerne er i mellemtiden nået frem til Teologi i stor stil, ikke mindst på fagområdet Afrikastudier. Der er en markant ændring af udbuddet af e-bøger. Hvad det angår, følger vi selvfølgelig med tiden, og jeg oplever teologerne som godt tilfredse med formatet. Det er udbuddet af bøger og typen af det specifikke fagområde, der afgør, hvordan forskerne hver især bedst får adgang til den nødvendige og relevante information og litteratur.

Med denne rivende e-bogsudvikling følger selvfølgelig, at den fysiske samling ikke er repræsentativ for faget. Man kan derfor ikke gå til hylden på samme måde som tidligere og få overblik over, hvad der findes om et givent emne. Da e-bøgerne er så mange, må man acceptere, at det fulde overblik bedst fås, når man sætter sig ved skærmen og søger. Min fornemmelse er, efter 5 års fravær, at det går det egentligt meget godt med.

Digitaliseringen af gamle danske bøger fra før 1900 og andre digitaliseringsprojekter, både i Danmark og udlandet, kan også mærkes inden for det teologiske fagområde, hvor adgangen til, hvad nogle kalder kulturarv, og andre kalder forskningsmateriale, er blevet så nem. Og eftersom denne udvikling har stået på i mange år, så kræver det efterhånden knap så mange ture til læsesalen på Det Kongelige Bibliotek for at få adgang til de gamle skifter.

Dagens aha-oplevelse

Så er der alt det tilbage, som ikke er bøger. Adgangen til databaser, opslagsværker og andre elektroniske ressourcer er stor. Det har den egentlig været i mange år. Alligevel er det næsten dagligt, at vi på bibliotekskontoret kan overraske folk med, hvad der kan lade sig gøre at finde frem fra computeren. Vi kalder det *dagens aha-oplevelse*, og det er til hver en tid en fornøjelse at give den slags oplevelser. Det vil nok altid være sådan, at det er en af vores fineste opgaver at gøre opmærksom på de elektroniske ressourcer. Tilknyttede på Københavns Universitet har den bedste mulighed for at få udbytte af alle ressourcerne, da en stor del

af dem er licensbelagte og ikke offentligt tilgængelige. Men sidder man derude i det danske land, uden tilknytning til KU, er der også mulighed for at få sig en *aha-oplevelse* på egen hånd. Start på Det Teologiske Fakultetsbiblioteks hjemmeside.

Afslutningsvis vil jeg pege på, hvordan vi, Det Teologiske Fakultet, skiller os ud fra den store mængde af forskellige forskningsmiljøer med tilhørende biblioteksbetjening. Det gør vi, ved at biblioteket er tæt på det faglige miljø og forankret i organisationen. Det er på mange måder forbilledligt og en strategisk biblioteksfaglig drøm for alle forskningsbiblioteker at være der – helt tæt på.